

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	36632
Nom	Periodisme de dades
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1334 - Grau de Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1334 - Grau de Periodisme	7 - Informació periodística i la seua tecnologia	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CANO ORON, LORENA	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació

RESUM

L'assignatura de Periodisme de Dades té com a objectiu que l'alumnat aprenga a accedir i gestionar bases de dades, comprega i aplique conceptes estadístics bàsics i sàpia analitzar dades críticament. Així mateix, també busca dotar-ho d'habilitats per a realitzar visualitzacions de dades efectives utilitzant eines i programari especialitzat. Els estudiants aprendran tècniques i mètodes per a examinar les dades de manera crítica, identificar patrons, tendències i anomalies, i extraure conclusions significatives. Això els permetrà obtenir informació valuosa per a desenvolupar reportatges periodístics basats en dades. Al final del curs, podran desenvolupar reportatges periodístics basats en dades, recopilant i analitzant informació de manera rigorosa, creant visualitzacions clares i presentant la informació de manera comprensible per al públic en general. L'objectiu principal és que els estudiants utilitzen dades i estadístiques correctament i els comuniquen de manera accessible per a la divulgació majoritària.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Aquesta assignatura aprofundeix en el tractament d'anàlisi de dades i en l'elaboració de peces periodístiques a partir d'ells, s'espera de l'alumnat que pose en pràctica els conceptes i capacitats desenvolupats en assignatures prèvies, com a Documentació comunicativa, Gèneres Informatius, Periodisme multimèdia i Disseny gràfic i infografia.

Altres tipus de requisits

Correcte domini de les llengües pròpies (valencià i castellà).

Destresa en la cerca d'informació.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

1334 - Grau de Periodisme

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.
- Que els estudiants tinguen capacitat d'adaptació als canvis tecnològics i sociolaborals.
- Que els estudiants siguen capaços d'obtenir i seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la solució de problemes i l'elaboració d'estratègies.

- Capacitat i habilitat per a expressar-se amb fluïdesa i eficàcia comunicativa en les llengües pròpies de manera oral i escrita, així com en una tercera llengua (preferentment l'anglès) sabent aprofitar els recursos lingüístics i literaris que siguin més adequats als distints mitjans de comunicació.
- Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .
- Capacitat per a experimentar i innovar per mitjà del coneixement i l'ús de mètodes i tècniques aplicats.
- Capacitat i habilitat per a recuperar, organitzar, analitzar i processar informació i comunicació amb la finalitat de ser difosa, servida o tractada per a usos privats o col·lectius a través de diversos mitjans i suports o en la creació de produccions de qualsevol tipus.
- Capacitat i habilitat per a comunicar en el llenguatge propi dels mitjans de comunicació tradicionals (premsa, fotografia, ràdio, televisió) , de les seues modernes formes combinades (multimèdia) o dels nous suports digitals (internet) , per mitjà de l'hipertextualitat.
- Capacitat i habilitat d'exposar raonadament idees, a partir dels fonaments de la retòrica i de l'argumentació, així com de les tècniques comunicatives aplicades a la persuasió.
- Capacitat i habilitat per a utilitzar les tecnologies i tècniques informatives i comunicatives, en els distints mitjans o sistemes mediàtics combinats i interactius (multimèdia) .
- Comprensió de les dades i de les operacions matemàtiques efectuades amb alguns d'ells d'ús corrent en els mitjans de comunicació i capacitat i habilitat per a saber utilitzar dades i estadístiques de manera correcta i comprensible per a la divulgació majoritària.
- Capacitat i habilitat per al disseny dels aspectes formals i estètics en mitjans escrits, gràfics, audiovisuals i digitals, així com de l'ús de tècniques informàtiques per a la representació i transmissió de fets i dades per mitjà de sistemes infogràfics.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

- Identificar la capacitat i l'habilitat per a narrar els fets d'actualitat i per a utilitzar els sistemes i recursos informàtics.
- Demostrar la capacitat i l'habilitat per a l'acompliment de les principals tasques periodístiques i per a utilitzar tecnologies i tècniques informatives i comunicatives.
- Reproduir el coneixement de les característiques i funcions del disseny en premsa escrita i en les edicions digitals, amb capacitat per a identificar els diferents elements que intervenen.
- Reorganitzar els continguts impresos en format digital, tenint en compte les característiques de l'entorn (hipertextual, multimèdia i interactiu).
- Produir continguts amb correcció i eficàcia comunicativa en premsa, ràdio i televisió.

- Operar en Internet en qualsevol dels àmbits de treball que aquest mitjà ofereix en el sector de la comunicació (disseny i producció de continguts escrits i/o audiovisuals, gestió de llocs web, etc.).
- Localitzar i analitzar conjunts de dades per a la realització de notícies.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció al periodisme de dades

- 1.1. Antecedents del periodisme de dades. Periodisme de precisió
- 1.2. Periodisme de dades: definició i referents
- 1.3. Actualitat datificada

2. Periodisme de dades en les redaccions

- 2.1. El perfil professional
- 2.2. Equip de treball
- 2.3. Gèneres periodístics associats a les dades
- 2.4. Estàndards de qualitat

3. Fonts d'informació

- 3.1. Tipus de fonts d'informació
- 3.2. Criteris de fiabilitat de les dades
- 3.3. Tècniques avançades d'extracció de dades
- 3.4. Sol·licituds d'informació pública. Lleis de transparència
- 3.5. Intel·ligència artificial

4. Conceptes bàsics d'estadística

- 4.1. Definicions
- 4.2. Comparacions
- 4.3. Operacions bàsiques
- 4.4. Enquestes, estudis en mostres
- 4.5. Audiències
- 4.6. Errors a evitar

5. Processament i anàlisi de les dades

- 5.1. Tècniques d'anàlisi de dades assistides
- 5.2. Interpretació de les dades: en cerca de la notícia

6. Visualització de dades

- 6.1. Tipus de gràfics i maneres d'ús
- 6.2. Eines de visualització de dades
- 6.3. Composició
- 6.4. Formats de publicació de continguts

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula informàtica	40,00	100
Classes de teoria	20,00	100
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	15,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Les hores presencials de docència consistiran en dos tipus de sessions:

- a) les teòriques, en les quals s'impartiran els fonaments de l'assignatura detallats en l'apartat de continguts. Així mateix, a més dels coneixements exposats en classe, obtinguts de les lectures obligatòries, la professora afegirà a l'aula virtual textos complementaris que seran altament recomanable llegir. Això últim té com a objectiu motivar el treball autònom de l'alumnat en la seua formació fora de l'horari presencial.
- b) les pràctiques, en les quals s'introduiran els coneixements pràctics relacionats amb les diferents tasques i exercicis plantejats i se li permetrà a l'alumnat realitzar les activitats dissenyades per a afermar els coneixements fonamentals.

A partir de les tutories, que seran preferiblement en línia, la professora es compromet amb l'alumnat a continuar orientant la seua formació i resolent els dubtes que puguem aparèixer al llarg del període de l'assignatura.

Adicionalment i de manera esporàdica, sempre que la situació ho permeta, la professora pot organitzar sessions magistrals a càrrec d'experts. En aquestes situacions extraordinàries s'intentaran realitzar dins de l'horari establert.

AVALUACIÓ

PRIMERA CONVOCATÒRIA:

- **AVALUACIÓ ORDINÀRIA:** L'avaluació ordinària consisteix en una avaluació contínua que compta amb diverses modalitats d'avaluació:
 - Es farà un treball grupal final de pràctiques (SE4), que comptarà un 55% de la nota final. Part del desenvolupament d'aquest treball es realitzarà en hores de classe. A més del treball, els alumnes hauran d'acompanyar una fitxa tècnica en la qual s'especifique quin paper ha tingut cada membre del grup en l'elaboració del treball.
 - Es realitzaran diverses pràctiques individuals durant les sessions de pràctiques (SE3) que tindran un valor del 15% de la nota final.
 - Es realitzarà un examen teòric (SE1) amb valor del 30% de la nota final. Estarà compost de dues parts, preguntes sobre qüestions teòriques de l'assignatura i una anàlisi crítica d'una notícia de periodisme de dades.
- Es presenta la possibilitat de fer un treball voluntari amb el qual es pot pujar fins a un 0,5 en la nota final.

- **AVALUACIÓ EXTRAORDINÀRIA:** En la duració prevista per a realitzar l'examen final de l'assignatura, es realitzaran diferents proves que avaluaran els coneixements teòrics (40%) i els pràctics (60%) a partir de diferents modalitats d'exercicis.

SEGONA CONVOCATÒRIA

En el cas d'haver superat les pràctiques al llarg del curs, es realitzarà només la prova escrita (examen teòric) recollida en l'Avaluació Ordinària (30%). En el cas de no haver realitzat les pràctiques o no haver obtingut en elles l'aprobat, es realitzarà l'Avaluació Extraordinària.

Atenció:

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació d'un estudiant, aquest es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero i suposar la suspensió de la convocatòria, amb independència del procediment disciplinari que es pugui incoar i, si escau, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent.

També es consideraran faltes greus, i per tant poden suposar la suspensió immediata de la convocatòria, còpia o facilitar la còpia de treballs entre alumnat del grau; accedir irregularment o apropiarse anticipadament del contingut d'una prova o examen; facilitar o procurar l'apropiació, alteració o destrucció posterior del contingut o dels resultats d'una activitat avaluable i la suplantació de la persona en exàmens. Quan es detecten les faltes greus assenyalades en aquest punt, l'o la docent haurà de

comunicar-lo a la coordinació del Grau.

La presentació de treballs i/o exàmens amb faltes d'ortografies o ortotipogràfiques i/o errors de sintaxis, coherència o redacció serà penalitzat i pot arribar a suposar la suspensió de la prova.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Bounegru, L., Chambers, L., Gary, J (Eds.). (2020). The Data Journalism Handbook II. Towards a Critical Data Practice. European Journalism Centre and Google News Initiative. <https://datajournalism.com/read/handbook/two>
- Cairo, A. (2016). The Truthful Art: Data, charts, and maps for communication. New Riders.
- Dougherty, J., & Ilyankou, I. (2021). Hands-on data visualization. O'Reilly Media.
- Jauset, J.A. (2007). Estadística para periodistas, publicitarios y comunicadores (1 ed.). Catalunya: UOC.
- Martínez Pastor, J. I. (2019). Los datos sin tapujos: cómo interpretar y difundir las estadísticas sociales. Catarata.
- VVAA. (2015). Manual de periodismo de datos iberoamericano. HIVOS, International Center for Journalists (ICFJ) y la Escuela de Periodismo de la Universidad Alberto Hurtado de Chile. <http://manual.periodismodedatos.org/index.php>
- Córdoba-Cabús, A., Huber, B., & Farias-Batlle, P. (2023). Data journalism in Spain and Austria: features, organizational structure, limitations, and future perspectives. Profesional de la información, 32(1).
- Mezo, J. (2015). Encuestas y margen de error: una guía práctica. Cuadernos de Periodistas: Revista de La Asociación de La Prensa de Madrid, 30, 108-113. <https://www.cuadernosdeperiodistas.com/encuestas-y-margen-de-error-una-guia-practica/>

Complementàries

- Bounegru, L., Chambers, L., Gary, J. (Eds.) (2012). The Data Journalism Handbook: How Journalists Can Use Data to Improve the News, O'Reilly Media. <https://datajournalism.com/read/handbook/one>
- Cairo, A. (2017). ¿Visualización de datos: una imagen puede valer más que mil números, pero no siempre más que mil palabras. El profesional de la información, 26(6), 1025-1028.
- Córdoba-Cabús, A., García-Borrego, M., & López-Martín, Á. (2020). El periodismo de datos durante la crisis sanitaria del Covid-19 en la prensa española. Revista Ibérica de Sistemas e Tecnologías de Informação, (E35), 325-337.
- Córdoba-Cabús, A., & López-Martín, Á. (2022). Anatomía de las visualizaciones en el periodismo de datos. Los casos de España y Estados Unidos: Los casos de España y Estados Unidos. VISUAL REVIEW. International Visual Culture Review/Revista Internacional de Cultura Visual, 9(Monográfico), 1-9.

- Córdoba-Cabús, A. (2020). Estándares de calidad en el periodismo de datos: fuentes, narrativas y visualizaciones en los Data Journalism Awards 2019. *Profesional de la información*, 29(3).
- De Vega, J. (2013). Periodista, pregúntate qué puede hacer una buena Ley de Transparencia por ti, Fundación Civio. <https://civio.es/tu-derecho-a-saber/2013/06/19/periodista-preguntate-que-puede-hacer-una-buena-ley-de-transparencia-por-ti/>
- Ferreras Rodríguez, E.M. (2013). Aproximación teórica al perfil profesional del Periodista de Datos. *Revista Icono* 14, 11(4), 467-481.
- Ferreras Rodríguez, E.M. (2016). El periodismo de Datos en España. *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, 22(1), 255-272
- Healy, K. (2018). *Data visualization: a practical introduction*. Princeton University Press.
- Herrero de la Fuente, M., Saavedra Llamas, M. & Castillo, E. (2022). Periodismo de datos contra desinformación. Competencias, perfiles y formación requerida en el periodismo de datos. *Estudios sobre el mensaje periodístico*, (28), 827-840.
- Herrero-Solana, V., Rodríguez-Domínguez, A.M. (2015). Periodismo de datos, infografía y visualización de la información: un estudio de El País, El Mundo, Marca y El Correo. *BiD: Textos universitarios de biblioteconomía i documentació*, 34.
- La-Rosa, L., Sandoval-Martín, T. (2016). La insuficiencia de la Ley de Transparencia para el ejercicio del Periodismo de datos en España. *Revista Latina de Comunicación Social*, 71, 1208-1229
- López-García, X., Toural-Bran, C., Rodríguez-Vázquez, A.I. (2016). Software, estadística y gestión de bases de datos en el perfil del periodista de datos, *El profesional de la información*, 25(2), 286-294.
- López-Hernández, M. Á., Muñoz-García, F. J., & Domínguez-Delgado, R. (2022). El trabajo en equipo como elemento imprescindible en el periodismo de datos. *Ibersid: revista de sistemas de información y documentación*, 16(2), 45-56.
- Mancheño, A. A., Robles, F. A., & Avilés, J. A. G. (2022). Transparencia, conservación y paridad en los grandes proyectos de datos: el caso de los Data Journalism Awards (DJA) y Sigma Awards (2013-2020). *Mediatika. Cuadernos de Medios de Comunicación*, (19).
- Muth, L.C. (2019). How to prepare your data for analysis and charting in Excel & Google Sheets. Clean up data to prepare it for further analysis. *Datawrapper* [online] <https://blog.datawrapper.de/prepare-and-clean-up-data-for-data-visualization/>